

Godserne, og det af den simple Grund, at Bestyrelsen af et Fabrik kræver mere speciel Indsigt, mere, om jeg saa maa sige, Uinteressse fra dens Side, som bestyrer det, forat det ikke skal aldeles forfeiles, og forat det ikke skal give Underballance istedetfor Overballance. Det er en Erfaringsætning, som er gjort ikke blot hos os, men i alle andre Lande, og det er derfor en Regel, som jeg slet ikke behøver her at søge at gjøre videre glædende, at Staten ikke skal besatte sig med at være Fabrikant. Det er en Regel, der er saa almindelig anerkjendt, at der maa være ganske særdeles Grunde for at man skulde afvige derfra. Er den ærede Forsamling enig heri (Ja! Ja!), saa troer jeg, at man ogsaa maa gjøre sig det klart, om der virkelig er saadanne Grunde forhaanden, til at der ikke i Finantscomiteen er omtalt Salget af Fabrikker. Den Sag har været behandlet i Comiteen, men Meningerne vare forunderligt nok meget deelte; men, som jeg tidligere med Bestemthed har hørt udtale, at det burde være saa, at Staten burde ophøre med at være Fabrikant, naar den ikke var absolut tvungen til at vedblive dermed — men, siger jeg, de Stemmer, som jeg tidligere har hørt udtale sig herfor, de vare forunderligt nok idetmindste indifferente. Resultatet blev, at Stemmerne vare næsten deelte, og Sagen staaer saaledes nu aaben for Thinget. Det jeg nu foreløbig skal indskrænke mig til, det er at bede den høitærede Finantsminister at godtgjøre Nødvendigheden af at de Fabrikker, som drives for Statens Regning, vedblive at drives saaledes, eller i modsat Fald, at Thinget vil beslutte sig til, at det kommer til at gjælde for dem, hvad der gjælder om andre Statens Eiendomme, at de, saavidt muligt, afhændes til Private. Indtil den høitærede Finantsminister har udtalt sig herom, skal jeg ikke gaae nærmere ind paa denne Sag. Jeg skylder dog, hvis jeg skulde blive forhindret fra at faae Ordet igjen, at gjøre en Bemærkning, som angaaer mig personligt, og det er den, at jeg er meget interesseret i at denne Regel overholdes. Jeg har lidt meget store Tab ved, at den ikke er bleven tagen tilfølg; jeg er her i Besiddelse af Beviser, som jeg dog ikke vil fremkomme med her paa Thinget, fordi det virkelig kunde

være at stille mig for stærkt frem, men som jeg er rede til at vise enhver af de Herrer, som ønsker at see lidt ind i denne Sag. Jeg siger, at jeg er meget interesseret i denne Sag; og naar jeg ikke har stillet noget Minoritetsvotum i saa Henseende, er det kun skeet af Hensyn til at jeg har gjort mig til Regel for mit Vedkommende hellere at lide Tab, for derved at faae desto bedre Ret til at tale for Andre. Denne Regel vil jeg følge her; men jeg troer tillige at skyldes ikke at lade denne Sag gaae upaa-talt hen, da den vedrører mange Andre baade i og udenfor Kjøbenhavn.

Finantsministeren: Forsaavidt den ærede sidste Taler synes at vente, at jeg skulde ville paatage mig at udvikle Grunden, hvorfor Statens Fabrikker skulde vedblive at drives for Offentlighedens Regning, finder jeg mig ikke foranlediget dertil; thi jeg har aldrig nogensinde hverken privat eller offentligt været i det Tilfælde at kunne stemme for Vedblivelsen af en Fabrik, drevet for offentlig Regning; naar der var Spørgsmaal om at ophæve den, og jeg agter heller ikke fremdeles at gjøre det. Naar jeg ikke destomindre ikke allerede nu har foreslaaet Ophævelsen af den eneste Fabrik, som forterer under Finantsministeriet, nemlig Frederiksværk, har det sin Grund deri, at jeg for Dieblttet ikke seer mig istand til at forelægge en fyldestgjørende Plan herom; men dermed er det ikke sagt, at jeg vil stemme for Nødvendigheden af Frederiksværks Vedblivelse, naagtet der ere enkelte af de Værker, som drives paa Frederiksværk, for hvis Vedblivelse der maa ske kunde anføres saadanne Grunde, at jeg kunde finde mig foranlediget til, naar Sagen endelig foreligger til Afgjorelse, at lade min personlige Mening om Uhenstigtsmæssigheden af hvilken som helst offentlig Fabriks Vedligeholdelse for Statens Regning, vige for andre Hensyn, som kunde fremføres af andre Medlemmer af Ministeriet og maa ske senere finde Understøttelse paa Rigsdagen.

Lunde: Turde jeg ikke gjøre en kort Bemærkning?

Formanden: Jo, dersom det kun er en kort Bemærkning.

Lunde: Ja, det var ikke Videre, end at da jeg troer, at den ærede Finantsminister